

Előszó

Üdv, Olvasó!

Veled is megtörtént bizonyára, hogy hónapokig elrágódtál valamin, aztán egyszer csak hirtelen döntened kellett, és nem tudtad, mit csinálj. Esetemben be akartam vezetni egy pompás tanulmánykötetet, szeretted szakkollégiumom éves termését, *annonáját*, és mivel megígértem, hogy még tegnap megteszem, döntenem kellett, és akkor nem tudtam, mit csináljak.

Meg kellett birkóznom a kihívással, felvázolandó voltam jó megoldásokat cselekvéseim magyarázatával kapcsolatos problémákra – miért is halogattam, miért?

Elolvastam a tanulmányokat, megfelelő kérdéseimre irányítottam vizsgálódásaimat, elkerülendő azt, hogy többértelmű fogalmak bonyolult pókhálójába gabalyodva értelmetlen kérdéseket fogalmazzak meg. Mégsem élhettem normatív szótárral: az, mint olvastam, önmagában cselekvéseket nem magyarázhat.

A cselekvő belső tulajdonságaira hivatkozás lehetőségét választottam, mondhatni, magamból indultam ki. Némi bizonytalansággal tettem ezt: mi van, ha létrejön az adaptációs rés, az, hogy a tanulmányokban megjelenő mostani szakkollégiumot az egykori, engem meghatározó, talán részben befolyásolt szakkollégiumból kiindulva próbálom visszaadni: rosszul szinkronizálok? A jelent magyarázó múltban kutatáshoz, amint arról egy itteni tanulmányból értesültem, mindenképpen szükséges, hogy egymáshoz közel eső jelenségeket hasonlítsak össze. De mennyire esik közel a Kerényihez valaki, aki több, mint egy évtizede nem szakkollégista? Az azóta történt újabb és újabb események, információk szakadatlanul új környezetet eredményeznek.

Tápláld ezt a bizonytalanságot, kedves olvasó, amikor egy régi történet kapcsán képet kapsz arról, ami e tanulmányok kapcsán kirajzolódik a Szakkollégiumról.

A *collegium*, akár az ókori Pannóniában, önkéntes alapon szerveződő magánegyesület. Abból a szempontból a Kerényi megmaradt magánegyesületnek, hogy az intézményesülés terén sohasem jutott azon a határon túl, amely valamilyen fensőbbség kritikátlan elfogadásával jár. Többször kísértette meg ilyen lehetőség. A leginkább talán akkor, amikor egy frissen megjelenő, mondjuk úgy, hatalmi tényező, amely hozzá volt szokva ahhoz, hogy ha kell, erőszakkal, ha kell, pénzzel elérje önző célját, arra szólította fel

a szakkollégiumot, hogy új néven, új, fényesebbnek ígért ég alatt legyen összegytemi szakkollégium. A sajátosan felvilágosult orosz hagyomány hivatalnok, a csinovnyik módjára kellett volna reagálni, önálló érzelmek, tudás, kultúra szempontjait figyelmen kívül hagyva.

A magas kezdeményezés futólagos visszautasítást kapott, nem is értetük igazán, mit akarnak tőlünk, hét, szándékosan szűkre szabott esztendő alatt derült csak ki, mennyire nem tudtuk, hol, hogyan kellett volna viselkedni.

Hiszen a kerényis, amikor felkelt, belépett a szobatársa által paragon hagyott filológiai bökkenőbe, aztán megtisztította az elméjét a formális nyelvészetben, belekortyolt a folyosó végi vitába (Gadamer : Derrida, x-re hozták ki, ha jól emlékszem), bepillantott a levelezésébe, felszállt a teológia szárnyain (légszennyezés? ugyan már...), estére eldöntötte, hogy Bethlen Gábort vagy meggyilkolták, vagy nem – egyszóval találkozott több nációval, társadalmi réteggel, módszerrel. Mindeközben persze tisztában volt azal, hogy gondolatai sajátosak, ezért empirikusan még nem egészen megalapozottak, de reménykedett abban, hogy kiindulópontjai lehetnek még alaposabb vizsgálódásoknak, új szempontok figyelembe vételének.

Élte a sajátos tudományos igényű emberek közösségének életét. Időnként (nem jól mondom, többnyire) elfogadta eltérő nemű, etnikumú, meggyőződésű, eltérő, akár hasonló tudományterületet művelő társait. A divergens, szabadon áramló gondolkodás vidám időszakát élte, ugyanakkor szellemi ópiátfüggésbe került, élvezte a tudomány tiszta mákonyát, amelyről nem érdemes, talán nem is lehet leszokni.

Szakkollégiumot alkotott, nem is egyet. Általában olyan, hogy szakkollégium, mi több, Kerényi Szakkollégium, nincs is – újra meg újra minden egyes szakkollégistának, oda látogatónak magának kell megerősítenie vagy tagadnia, amit arról tart.

Nem így van? Nézd meg a tanulmányokat. Jó olvasást kívánok!¹

Pécsett, 2011. január 24–25-én.

Jankovits László

¹ A bevezetés jobb kifejezései a kötet tanulmányaiból származnak.